

CRNOHUMORNA RAŠČUPANA SLIKOVNICA ZA ODRASLE

Vrata do

PREMIJERE

po motivima pripovijetke *Jedanaest uboda ljutnje* Svjetlana Lacka Vidulića

TEMAT

Redatelj: Rene Medvešek

PORTRET

ZKM

FESTIVAL

Premijera: 17. prosinca 2005.

RAZGOVOR

IZ RUKOPISA

IZ POVIJESTI

TEORIJA

MEĐUNARODNA
SCENA

NOVE
KNJIGE

DRAMA

Zagrebački glumac i redatelj Rene Medvešek posjeduje dvije bogomdane vrijednosti koje ga već dulji niz godina uzdižu visoko na ljestvici kvalitete hrvatskoga glumišta. U prvom redu to je histrionski dar i ludistički nerv koji ga na pozornici odaju kao autentična aktera, zaigrana i opijena maštovitim detaljima, kojega publika voli, a kazalište ispunjava živošću i autentičnim smislom.

Druga karakteristika – potpuno suprotna vremenu današnjem – Medvešekovo je tvrdoglavo i gotovo jezuitsko povjerenje u praiskonsku ljudsku dobrotu i inzistiranje da kazalište – izvan svake moralne edukacije – mora ako je moguće ispratiti gledatelja s porukom negdje na razini ljudskoga dostojanstva i elementarne solidarnosti. Čak i zagriženi kritičari koji ovu karakteristiku pripisuju njegovoj sasvim privatnoj kršćanskoj orijentaciji moraju priznati da Medvešek poruku o svetoj jednostavnosti i blagoslovljenoj toplini nosi iskreno, samoprijegorno i altruistički predano. Nakon njegovih *ozbiljnih* uloga (*Opasne veze, Zastave, Magic & Loos*) u kojima se dokazao kao karakterni glumac zahtjevnih rola te uloga u kojima je njegova prštava mašta i sposobnost transformacije osvajala publiku u valovima (*Knjiga o džungli, Zeko Zajec, Mafija*), Medvešek je posebno kao redatelj u zrelijoj dobi na neobično kreativan način spojio ove svoje dvije zlatne osobine. Tako su nastale predstave *Crvek i mrvek, Hamper, Č.P.G.A., Drvo je bilo*

sretno, Brat magarac i Naš grad u kojima je na jednak način bilo luckaste scenske igre i dobre glume kao i blage i neprimjetne zapitanosti o smislu čovjekova postojanja na zemlji.

Na sasvim neagresivan način sve ove predstave na sceni ispostavljale su publici – nasuprot buci, nemiru i crnilu vremena današnjega – posvećene anonimce, izuzetne marginalce i gotovo beznačajne živote ljudi, životinja i biljaka kako bi opet miroljubivo pokazale da osim ovog nesretnog velikog svijeta postoji još jedan koji ne vidimo zato što nam nije možda previše glasan i zato jer nam je možda previše blizu.

Najnovija Medvešekova predstava *Vrata do* – o njoj je u ovom prikazu riječ – iako posjeduje (slična po mirisu) sve karakteristike Medvešekova rukopisa, predstavlja i stanoviti iskorak u odnosu na njegov raniji opus. Na početku treba reći da je i ovu predstavu Medvešek radio *neredateljski*, u intenzivnom dijalogu s ansamblom ZKM-a pa je – kako je autor objasnio na tiskovnoj konferenciji pred premijeru – prvotni koncept predstave u nekoj vrsti radioničarskog *work in progress* posla napušten tjedan dana prije premijere (bez obzira na rokove, nervozu i izgubljeno vrijeme), da bi se došlo do onoga u što svi zajedno vjeruju. Ta vrsta javnog poštenja, sasvim neobična u hrvatskom glumištu – gdje se problemi rada na predstavi skrivaju kao zmija noge, a najavne tiskovne konferencije više slične na izvješće iz

računovodstva nego na razgovor o kazalištu – predstavlja dodatnu kvalitetu Medvešekove iskrenosti prema teatarskom poslu. Prema proznom tekstu Svjetlana Lacka Vidulića *Jedanaest uboda ljutnje* predstava *Vrata*

Ono što je u ovoj predstavi različito od njegovih ranijih radova Medvešekov je fokus gledanja na temu. Za razliku od iznimnih otpadnika koji na društvo gledaju mješavinom ravnodušnosti i “radosne neodgovornosti”

do temelji se na jednostavnoj, ali zastrašujućoj priči, gotovo preuzetoj iz crne kronike: muž je ženu izbo jedanaest puta nožem u debelo meso i nakon toga se podigla lavina komentara, zgražanja susjedstva i medijskoga skandaliziranja. Pred našim očima kao po tekućoj vrpci defiliraju svi mogući karakteri socijalnoga pejsaža – potaknuti vlastitom pljuvačkom, krvoločnom željom da se s nekoga odere koža i trivijalnim medijima – s namjerom da se naslađuju i uživaju u nesreći ljudi koji žive *vrata do*.

(*Hamper, Brat magarac*), djelujući u njemu strategijom mrava, *Vrata do* primarno su slika društva samog odnosno njegovih histeričnih dijelova medijske i javne halabuke. Ovaj je zaokret važan jer je Medvešek dokazao, unatoč svojoj manjinskoj poziciji naglašene duhovnosti, da on širom otvorenih očiju živi u svijetu koji poštuje, razumije i želi mu dobro, iako taj svijet s tom duhovnošću ima malo veze. Kao u kakvom brzopoteznom filmu, Medvešek na podlozi nasilne svakodnevice slika karakteristične psihološke i socijalne tipove jedne uzne-

PREMIJERE

TEMAT

PORTRET

FESTIVAL

RAZGOVOR

IZ RUKOPISA

IZ POVIJESTI

TEORIJA

MEĐUNARODNA

SCENA

NOVE
KNJIGE

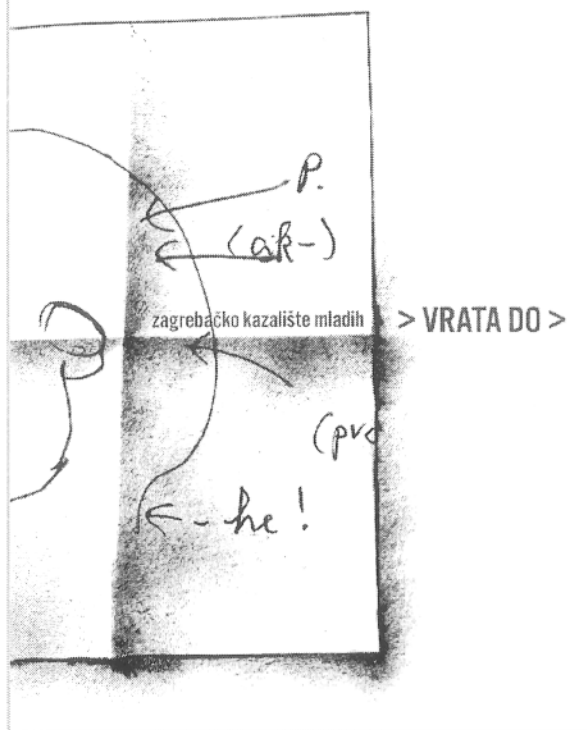
DRAMA

Katarina Bistrović Darvaš

mirne stvarnosti – od novinara, slučajnih prolaznika do dežurnih intelektualaca i boraca za ljudska prava – spominjući usput od igara na sreću do šou-programa i kontakt-emisija, obvezne etape medijskoga zaglupljivanja, pa su *Vrata do* crnohumorna i raščupana slikovnica za odrasle, antibonton njihova glupavog ponašanja i čaknuti "crtić" njihovih opasnih uzbuđenja. Medveškova sklonost improvizacijama i njegova kaotična dramaturgija u suradnji s Oljom Lozicom omogućili su mu da na način hiperrealističnog krkljanca, s puno glumaca i dekora na sceni u isto vrijeme, naslika jedan jednako živopisan kao i tugaljiv svijet hrvatske svakodnevice koji – kako Medvešek gleda na stvari – ne treba osuditi nego mu treba pomoći. Zato je predstava *Vrata do* (možda na kraju za nijansu predugačka) negdje na pola puta između dobronamjerne parodije i socijalnog angažmana, a i taj angažman više se nalazi u prostoru tihe šutnje i dubokog razumijevanja nego u stavu da treba gurnuti prst u oko svakoj ljudskoj deformaciji. Dok scenom promiču svi ti uzrujani akteri, baveći se na stotinu načina pitanjem zašto je muž ženu izbo nožem, pri čemu u gomili javne sline nasreća konkretnih ljudi presta-

je uopće biti važna, jedna osoba na rubu scene – ne progovorivši ni riječi – neprestano štrika dug tepih. Po tom će tepihu na kraju predstave izaći i nasilnici i žrtve u jedan mogući svijet simpatije i topline. Medveškova istina nije ni jeftina ni agresivna, on doista želi oćutjeti nerazumnost ljudskih postupaka sugerirajući da se veliki nemiri liječe tihim prisustvom solidarnosti i ljubavi. U tom svom naumu *ludističkog dobročinstva* Medvešek sigurno ne bi uspio kada uza sebe ne bi imao – kao toliko puta do sada – ansambl ZKM-a koji se, uz mnoštvo pojedinačno sjajnih glumaca, sve ove godine ponaša kao obitelj odrasle djece kojoj međusobna (profesionalna) solidarnost, kreativni duh i zajednička igra predstavljaju konstantna sveta načela. U prostoru Medveškovih improvizacija i kreativnih scenskih smicalica koje ZKM-ova publika oduvijek posebno voli, glumački ansambl se u pravilu snalazi kao riba u vodi pa su Davor Borčić, Rajko Bundalo, Zoran Čubrilo, Filip Nola, Ksenija Marinković, Danijel Ljuboja, Katarina Bistrović Darvaš, Dora Polić, Urša Raukar, Doris Šarić Kukuljica, Jasmin Telalović, Petar Leventić, Marica Vidušić i Barbara Prpić djelovali kao šarmantno raskliman orkestar koji je uz puno ironi-

VRATA DO

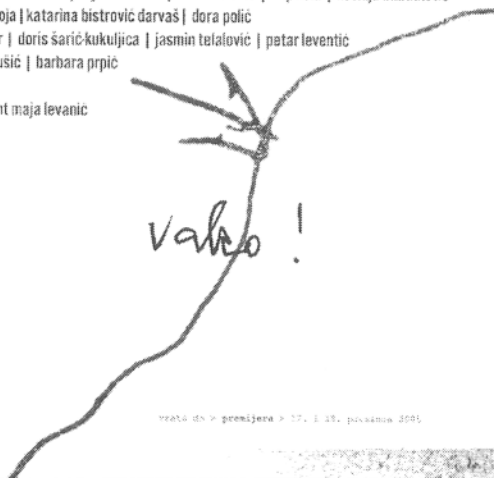
> po motivima pripovijetke jedanaest uboda ljetnje svjetlana laska vidulica

> autor koncepta i redatelj rene medvešek

> dramaturginja olja lozica > scenografkinja tanja lacko > kostimografkinja doris kristić
oblikovatelj rasvjete aleksandar čavlek > asis tent redatelja filip povrženić

> glume davor borčić | rajko bundalo | zoran čubrilo | filip nola | ksenija marinković
danijel ljuboja | katarina bistrovic đarvaš | dora polić
urša raukar | doris šarić-kukuljica | jasmin telalović | petar leventić
marica vidušić | barbara prpić

> inspicijent maja levanic

je ovoj tužnoj priči dodao blag štih nježnosti i sućuti. Publika će ovu predstavu voljeti, a "intelektualci" će naborana čela manje-više vrtjeti glavom: prvi zato jer će uživati u dinamičnoj scenskoj igri, dobroj glumi i parodiranju aktualne teme, drugi jer će vjerovati da među gomilom "stereotipnih" likova nema duboke drame i da je Medvešekov završni *poučak o nježnosti* slatka vodica

(hrvatske) grube stvarnosti. I jedni i drugi bit će tek napola u pravu, ali ono što Medveška čini jedinstvenim – u svijetu u kojem su (javna) buka i (osobna) sreća u obrnuto proporcionalnoj vezi – jest što on istinski vjeruje da suvremeno kazalište može predstavljati prostor smiraja i pročišćenja. A to je, priznat ćete, u našim neurotičnim uvjetima – prava rijetkost.

Filip Nola, Barbara Prpić, Dora Polić, Petar Leventić

Danijel Ljuboja, Dora Polić, Barbara Prpić

